

Helse Vest RHF

Oppsummering av revisjonen for 2009

Styremøte 4. mai 2010

 ERNST & YOUNG
Quality In Everything We Do

Postboks 8015, NO-4068 Stavanger
Foretaksregisteret: NO 976 389 387 MVA
Tlf.: + 47 51 70 66 00
Fax: + 47 51 70 66 01
www.ey.no
Medlemmer av Den norske Revisorforening

Stavanger 16. april 2010

Til styret i Helse Vest RHF

Formålet med denne presentasjonen er å presentere resultatene av vår årsoppgjørsrevisjon av Helse Vest RHF's regnskap for 2009, herunder formidler informasjon om vesentlige skjønsmessige poster i regnskapet og eventuelle feil vi har identifisert.

Vi har utført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder revisjonsstandarder vedtatt av Den norske Revisorforening. Vår oppgave er å gjennomføre en profesjonell og uavhengig etterprøving av regnskapet for å kunne bekrefte at det er utarbeidet i samsvar med God Regnskapsskikk.

I samsvar med god revisjonsskikk har vi innhentet tilstrekkelig forståelse av den interne kontrollen til å kunne planlegge revisjonen og å fastsette type, tidspunkt og omfang av våre revisjonshandlinger. Vi er imidlertid ikke bedt om å utføre, og har heller ikke utført, en revisjon av internkontrollen over finansiell rapportering.

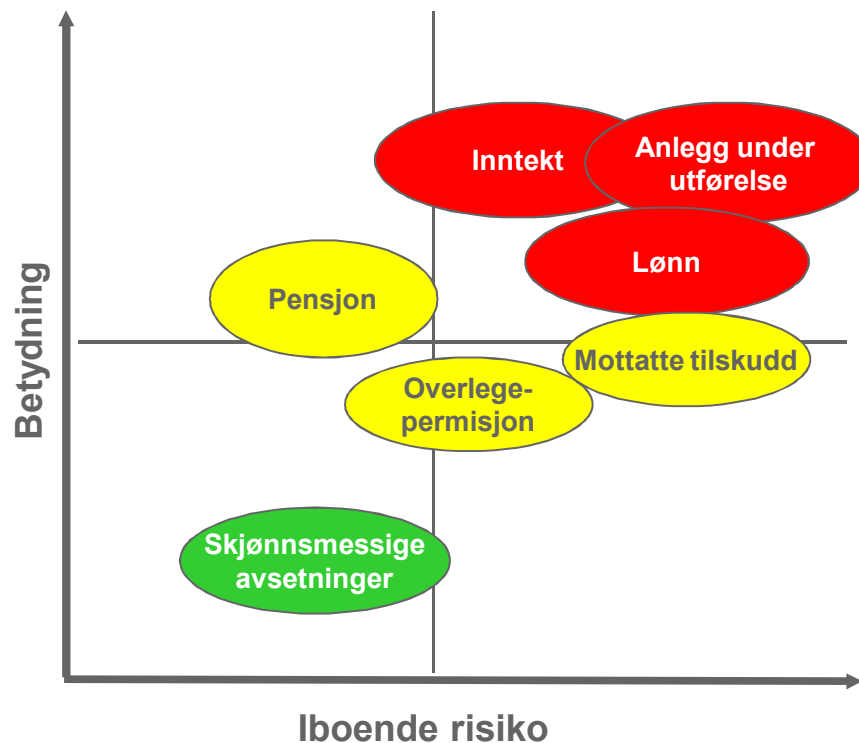
Denne rapporten er utarbeidet utelukkende til bruk for revisjonskomiteen, styret og ledelsen og er ikke ment for og skal ikke brukes av andre. Innholdet er i samsvar med kravene i RS 260 – Kommunikasjon om revisjonsmessige forhold med dem som har overordnet ansvar for styring og kontroll.

Med vennlig hilsen
Ernst & Young AS

Nicolai Homme

Årets risikoforhold

Risikoforhold i regnskapet

Vesentlige risikoforhold

- ▶ Risikokartet oppsummerer forhold som krever stort fokus i vår revisjon
- ▶ De "røde" risikoforholdene er tema med høy iboende risiko og store tall. Iboende risiko vurderes som høy ved
  - Stor grad av skjønn
  - Ikke-rutinemessige transaksjoner/vurderinger
  - Komplekse transaksjoner/regler
- ▶ Noen av risikoforholdene i risikokartet kommenteres på de følgende sidene
  - Kommentarene tar utgangspunkt i hver av helseforetakenes vurderinger. Så lenge vi ikke gir uttrykk for noe annet, har vi ingen vesentlige innvendinger mot helseforetakenes vurderinger

Vesentlige forhold innen regnskap og revisjon - anlegg under utførelse

Område	Kommentarer	
<p>Anlegg under utførelse Utgifter til anlegg under utførelse kan ikke balanseføres før det er sannsynlig at anlegget vil bli anskaffet .</p> <p>Større prosjekter har ofte utgifter i tidlige faser som idefasen og konseptfasen som derfor ikke kan balanseføres, heller ikke i ettertid når sannsynlighetskravet er oppfylt.</p> <p>Vi er har kontrollert at grunnlaget for balanseføring er til stede.</p>	Balanseført anlegg under utførelse	2009
	Krohnsminde (H. Bergen)	10,0 mill
	Barne og ungdomssenter/barnepsyk (H. Bergen)	49,0 mill
	Brannteknisk oppgradering (H. Bergen)	12,0 mill
	BUPA (H.Stavanger)	14,9 mill
	Frikjøling/Varmepumpe (H. Stavanger)	35,5 mill
	MOBA (H.Stavanger)	30,6 mill
	Rehabilitering Stord Sjukehus (H.Fonna)	26,7 mill
	Ny Folgefonn DPS (H.Fonna)	4,9 mill
	Ruspost Nordfjordeid (H.Førde)	15,6 mill
	Annet	<u>90,7 mill</u>
	Sum anlegg under utførelse	289,9 mill
	<p>► Etter vår mening er kravene til balanseføring oppfylt.</p>	

Vesentlige forhold innen regnskap og revisjon - driftsmidler

Område	Kommentarer
Avskrivning Helse Vest har fastsatt retningslinjer for avskrivning. Bygg skal dekomponeres og hver komponent skal avskrives i forhold til komponentens forventede levetid.	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Faktura som bokføres som tilgang driftsmiddel, kan inneholde materiell og arbeid som vedrører flere driftsmidler eller komponenter uten at det er enkelt å fordele hvert fakturabeløp. Dette gjelder spesielt bygg. ▶ For avskrivningsformål dekomponerer Helse Bergen totalt balanseført beløp i forhold til nøkler som antas å være representative for de ulike komponentene. Etter vår mening er dette en praktisk tilnæringsmåte. ▶ Helse Bergen har justert enkelte avskrivningssatser i forhold til nytt estimat på forventet levetid. Dette er i samsvar med regnskapsloven. ▶ Helse Fonna har ved aktivering av påkostninger foretatt grundige vurderinger med hensyn til om det er noe av de bygningsmassene som må nedskrives. Vi mener imidlertid at dokumentasjonen av de vurderinger som er gjort kunne vært bedre og anbefaler at slike regnskapsmessige vurderinger blir gjennomført og dokumentert allerede i forkant av at investeringen (rehabiliteringen) besluttes gjennomført.
Nedskrivning Nedskrivning kan være aktuelt når driftsmidler ikke lenger brukes (skrapes eller erstattes) og ved enkelte bruksendringer	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Helse Førde har enkelte bygg hvor det er stilt spørsmål ved om balanseført verdi er høy i forhold til bruken av byggene. Dette gjelder blant annet sykehusbygg i Florø. Etter en gjennomgang, hvor også Helse Vest er rådspurt, støtter vi konklusjonen om å ikke foreta nedskrivning i regnskapet for 2009. ▶ Brakken i tilknytning til sykehuset i Førde skal rives og ansatte skal flytte til kontorer i Førde sentrum i løpet av 2010. Balanseført verdi av disse brakkeene er 2,3 mill pr 31.12.2009. En stor del av denne balanseførte verdien kunne vært vurdert nedskrevet i 2009.

Vesentlige forhold innen regnskap og revisjon

- tilskudd

Område	Kommentarer
Regjeringens tiltakspakke Helse Vest har fått tildelt 181 mill i tilleggstilskudd som ledd i regjeringens tiltakspakke for å dempe virkningene av finanskrisen	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Det meste er av midlene i Helse Bergen er anvendt til rent vedlikehold og resultatført i 2009. 16 mill er balanseført som utsatt inntekt (gjeld) og skal avskrives i takt med avskrivning på driftsmidler som anskaffes. ▶ Alle midlene i Helse Stavanger er blitt tildelt investeringsprosjekter. Av midlene er ca 18 mill allerede investert. Midlene er balanseført som utsatt inntekt (gjeld) og skal inntektsføres i takt med avskrivning på driftsmidler som anskaffes. ▶ Mottatte midler i Helse Fonna på kr 26 mill er i sin helhet benyttet til rehabilitering av Stord sjukehus, herunder nye tekniske anlegg og infrastruktur. Av dette er utgifter knyttet til tidligfase av prosjekter kostnadsført i sin helhet i 2009 regnskapet, totalt kr 3,2 mill. Tilsvarende beløp er inntektsført som investeringstilskudd i inneværende år. Resterende del av utgiftene er balanseført som anlegg under utføring og vil aktiveres ved endelig ferdigstillelse av prosjektet. Tilsvarende del av investeringstilskuddet er balanseført som utsatt inntekt (gjeld) og vil inntektsføres i takt med fremtidige avskrivninger. ▶ I Helse Førde er 11 mill brukt til vedlikehold og tilskuddet er følgelig inntektsført i 2009. 15 mill er brukt til investeringer og er balanseført som utsatt inntekt og vil bli inntektsført i takt med avskrivning på driftsmidlene.

Vesentlige forhold innen regnskap og revisjon - tilskudd og inntektskontroll

Område	Kommentarer																
<p>Ikke inntektsførte tilskudd Tilskudd som mottas uten noen form for øremerking knyttet til bruk av midlene, kan inntektsføres ved mottak. Tilskudd med øremerking føres opp som gjeldspost inntil øremerket tiltak gjennomføres.</p> <p>Mottatte tilskudd som ikke er anvendt, genererer renteinntekt. Denne renteinntekten anses som del av tilskuddet og resultatføres sammen med tilskuddet.</p>	<p>▶ Helseforetakene har balanseført (gjeld) 318,9 mill i mottatt, ikke anvendt tilskudd:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>2009</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Tilskudd fra Mohn (HB)</td> <td>173 mill</td> </tr> <tr> <td>Tilskudd i forbindelse med finanskrisen (HS)</td> <td>58 mill</td> </tr> <tr> <td>Tilskudd i forbindelse med finanskrisen (HF)</td> <td>22,8 mill</td> </tr> <tr> <td>Tilskudd i forbindelse med pandemi (HS)</td> <td>7,5 mill</td> </tr> <tr> <td>Tilskudd i forbindelse med pandemi (HS)</td> <td>3,4 mill</td> </tr> <tr> <td><u>Annet</u></td> <td><u>54,2 mill</u></td> </tr> <tr> <td>Sum mottatt, ikke anvendt tilskudd</td> <td>318,9 mill</td> </tr> </tbody> </table>		2009	Tilskudd fra Mohn (HB)	173 mill	Tilskudd i forbindelse med finanskrisen (HS)	58 mill	Tilskudd i forbindelse med finanskrisen (HF)	22,8 mill	Tilskudd i forbindelse med pandemi (HS)	7,5 mill	Tilskudd i forbindelse med pandemi (HS)	3,4 mill	<u>Annet</u>	<u>54,2 mill</u>	Sum mottatt, ikke anvendt tilskudd	318,9 mill
	2009																
Tilskudd fra Mohn (HB)	173 mill																
Tilskudd i forbindelse med finanskrisen (HS)	58 mill																
Tilskudd i forbindelse med finanskrisen (HF)	22,8 mill																
Tilskudd i forbindelse med pandemi (HS)	7,5 mill																
Tilskudd i forbindelse med pandemi (HS)	3,4 mill																
<u>Annet</u>	<u>54,2 mill</u>																
Sum mottatt, ikke anvendt tilskudd	318,9 mill																
<p>Avstemming inntekt</p>	<p>▶ Bokførte DRG inntekter er avstemt mot Nirvaco, NIMES eller rapporter fra Analysesenteret</p> <p>▶ Rammeinntekt avstemt mot styringsdokument</p> <p>▶ Konsernmellomværende avstemt mot Helse Vest</p>																

Vesentlige forhold innen regnskap og revisjon - lønn

Område	Kommentarer										
Generell iboende risiko	<ul style="list-style-type: none"> Helseforetakene har mange ansatte og det skjer stadig endringer som påvirker lønnen den ansatte skal ha, for eksempel endringer i turnuser. Det hender at det er forsinkelser i justering av lønn slik at ansatte får for mye/lite lønn som blir korrigert senere. Vi har dog ingen indikasjon på vesentlige feil i foretakets lønnskostnad 										
Avsetning variabel lønn	<ul style="list-style-type: none"> Helseforetakene har avsatt for lønnskostnader inkl sosiale kostnader. Beregning av avsetning har tatt utgangspunkt i utbetalt lønn i januar 2010 og analysert hvor mye av denne utbetalingen som gjelder timer arbeidet i 2009. Vi har ikke avdekket noen avvik knyttet til disse avsetningene. <table border="1"> <thead> <tr> <th>Avsetning variabel lønn:</th> <th>2009</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Helse Bergen</td> <td>47,0 mill</td> </tr> <tr> <td>Helse Stavanger</td> <td>28,8 mill</td> </tr> <tr> <td>Helse Fonna</td> <td>16,2 mill</td> </tr> <tr> <td>Helse Førde</td> <td>13,2 mill</td> </tr> </tbody> </table>	Avsetning variabel lønn:	2009	Helse Bergen	47,0 mill	Helse Stavanger	28,8 mill	Helse Fonna	16,2 mill	Helse Førde	13,2 mill
Avsetning variabel lønn:	2009										
Helse Bergen	47,0 mill										
Helse Stavanger	28,8 mill										
Helse Fonna	16,2 mill										
Helse Førde	13,2 mill										

Vesentlige forhold innen regnskap og revisjon - lønn

Område	Kommentarer
Sykepengerefusjon Helseforetakene krever årlig betydelige beløp i refusjoner fra NAV vedr. sykefravær	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Det har i perioder i løpet av 2009 vært betydelige utestående beløp hos NAV. I perioder har det også vært systemmessige vanskeligheter i forhold til avstemming av mottatte tilskudd hos enkelte av foretakene. Mot utgangen av året ble situasjonen bedret. Følgende beløp står som ubetalt pr 31.12.2009 ▶ Helse Bergen: ca 62 mill (ca 47 mill. i 2008). ▶ Helse Stavanger: ca 26 mill (ca 19 mill. i 2008). ▶ Helse Fonna: ca 8,6 mill. ▶ Helse Førde: ca 12,2 mill (ca. 12,2 mill. i 2008)

Vesentlige forhold innen regnskap og revisjon - overlegepermisjon

Område	Kommentarer									
<p>Overlegene opptjener løpende rettighet til å ta ut permisjon med lønn. Helseforetakene avsetter løpende for opptjening av rettighet. Når overlegene tar ut permisjonen, blir lønn utbetalt i permisjonsperioden regnskapsført mot avsetningen slik at regnskapet ikke belastes med lønnskostnad i permisjonsperioden.</p> <p>Avsetningen for overlegepermisjon baseres på oversikter over hvor mange måneder hver enkelt overlege har opptjent. Disse multipliseres med dagens lønn (inkl. sosiale påslag).</p> <p>Det forventes ikke at all opptjent permisjon tas ut, og avsetningen reduseres i forhold til forventet uttakstilbøyelighet som er estimert ut fra faktisk permisjonsuttak de siste årene.</p>	<p>► Følgende tabell viser hvilke uttakstilbøyelighet som er estimert for den opptjente men ikke uttatte permisjonen og hvilken avsetning dette har gitt i årsregnskapet:</p>									
		Helse Bergen		Helse Stavanger		Helse Fonna		Helse Førde		
		Uttaks- tilbøye- lighet	Avsetn- ing i regnska pet	Uttaks- tilbøye- lighet	Avsetn- ing i regnska pet	Uttaks- tilbøye- lighet	Avsetn- ing i regnska pet	Uttaks- tilbøye- lighet	Avsetn- ing i regnska pet	
	2006	68 %	96	52 %	35,6	90 %	22,2	83 %		
	2007	71 %	113	47 %	35,3	90 %	22,6	83 %		
2008	74 %	128	53 %	33,6	70 %	23	40 %		14	
2009	72 %	126	42 %	32,5	70 %	23,4	40 %		14	

Vesentlige forhold innen regnskap og revisjon

- pensjon

Område	Kommentarer																												
Den regnskapsmessige pensjonskostnaden er beregnet av aktuar og er basert på en rekke forutsetninger om fremtidig lønnsvekst, avkastning osv.	<ul style="list-style-type: none"> Tabellen nedenfor viser hvordan pensjoner er bokført i de ulike foretakene: 																												
Faktisk utvikling kan avvike fra forutsetningene og oppdaterte beregninger vil endre beregnet pensjonsforpliktelse.	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>HB</th> <th>HS</th> <th>HF</th> <th>HFØ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Balansført forpliktelse 31.12.2008</td> <td>-142 mill</td> <td>- 39,5 mill</td> <td>- 48,6 mill</td> <td>-19 mill</td> </tr> <tr> <td>Årets pensjonskostnad</td> <td>-750 mill</td> <td>- 444,3 mill</td> <td>- 249,0 mill</td> <td>-194 mill</td> </tr> <tr> <td>Årets innbetaling (premie/arbeidsgiveravgift)</td> <td>613 mill</td> <td>378,3 mill</td> <td>205,9 mill</td> <td>163 mill</td> </tr> <tr> <td>Balansført forpliktelse 31.12.2009</td> <td>-279 mill</td> <td>- 105,5 mill</td> <td>- 91,7 mill</td> <td>-50 mill</td> </tr> </tbody> </table>					HB	HS	HF	HFØ	Balansført forpliktelse 31.12.2008	-142 mill	- 39,5 mill	- 48,6 mill	-19 mill	Årets pensjonskostnad	-750 mill	- 444,3 mill	- 249,0 mill	-194 mill	Årets innbetaling (premie/arbeidsgiveravgift)	613 mill	378,3 mill	205,9 mill	163 mill	Balansført forpliktelse 31.12.2009	-279 mill	- 105,5 mill	- 91,7 mill	-50 mill
	HB	HS	HF	HFØ																									
Balansført forpliktelse 31.12.2008	-142 mill	- 39,5 mill	- 48,6 mill	-19 mill																									
Årets pensjonskostnad	-750 mill	- 444,3 mill	- 249,0 mill	-194 mill																									
Årets innbetaling (premie/arbeidsgiveravgift)	613 mill	378,3 mill	205,9 mill	163 mill																									
Balansført forpliktelse 31.12.2009	-279 mill	- 105,5 mill	- 91,7 mill	-50 mill																									
Slike endringer som gjelder tidligere års opptjening, kan i samsvar med gjeldende regnskapsregler håndteres som uamortisert estimatavvik som innebærer utsatt kostnadsføring/inntektsføring av endringene.	<table border="1"> <tbody> <tr> <td>Brutto pensjonsforpliktelse</td> <td>- 8 891 mill</td> <td>- 5 447,1 mill</td> <td>- 3 245,3 mill</td> <td>- 2 322 mill</td> </tr> <tr> <td>Pensjonsmidler</td> <td>6 889 mill</td> <td>4 122,9 mill</td> <td>2 425,5 mill</td> <td>1 786 mill</td> </tr> <tr> <td>Arbeidsgiveravgift</td> <td>- 282 mill</td> <td>- 186,7 mill</td> <td>- 113,3 mill</td> <td>- 70 mill</td> </tr> <tr> <td>Uamortisert estimatavvik</td> <td>2 005 mill</td> <td>1 405,4 mill</td> <td>841,4 mill</td> <td>556 mill</td> </tr> <tr> <td>Sum = balansført forpliktelse 31.12.2009</td> <td>- 279 mill</td> <td>- 105,5 mill</td> <td>- 91,7 mill</td> <td>- 50 mill</td> </tr> </tbody> </table>				Brutto pensjonsforpliktelse	- 8 891 mill	- 5 447,1 mill	- 3 245,3 mill	- 2 322 mill	Pensjonsmidler	6 889 mill	4 122,9 mill	2 425,5 mill	1 786 mill	Arbeidsgiveravgift	- 282 mill	- 186,7 mill	- 113,3 mill	- 70 mill	Uamortisert estimatavvik	2 005 mill	1 405,4 mill	841,4 mill	556 mill	Sum = balansført forpliktelse 31.12.2009	- 279 mill	- 105,5 mill	- 91,7 mill	- 50 mill
Brutto pensjonsforpliktelse	- 8 891 mill	- 5 447,1 mill	- 3 245,3 mill	- 2 322 mill																									
Pensjonsmidler	6 889 mill	4 122,9 mill	2 425,5 mill	1 786 mill																									
Arbeidsgiveravgift	- 282 mill	- 186,7 mill	- 113,3 mill	- 70 mill																									
Uamortisert estimatavvik	2 005 mill	1 405,4 mill	841,4 mill	556 mill																									
Sum = balansført forpliktelse 31.12.2009	- 279 mill	- 105,5 mill	- 91,7 mill	- 50 mill																									
Ved utgangen av 2009 var det i sum ca 4,8 milliarder i uamortisert estimatavvik, dvs. en beregnet forpliktelse som ikke er bokført som gjeld i foretakenes regnskaper.	<table border="1"> <tbody> <tr> <td>Brutto pensjonskostnad</td> <td>906 mill</td> <td>536,8 mill</td> <td>306,2 mill</td> <td>233 mill</td> </tr> <tr> <td>Avkastning på pensjonsmidler</td> <td>- 367 mill</td> <td>- 220,5 mill</td> <td>- 130,4 mill</td> <td>- 93 mill</td> </tr> <tr> <td>Arbeidsgiveravgift og administrasjonskostnad</td> <td>110 mill</td> <td>64,8 mill</td> <td>35,4 mill</td> <td>31 mill</td> </tr> <tr> <td>Amortisering estimatavvik</td> <td>101 mill</td> <td>63,2 mill</td> <td>37,8 mill</td> <td>23 mill</td> </tr> <tr> <td>Sum = årets pensjonskostnad</td> <td>750 mill</td> <td>444,3 mill</td> <td>249,0 mill</td> <td>194 mill</td> </tr> </tbody> </table>				Brutto pensjonskostnad	906 mill	536,8 mill	306,2 mill	233 mill	Avkastning på pensjonsmidler	- 367 mill	- 220,5 mill	- 130,4 mill	- 93 mill	Arbeidsgiveravgift og administrasjonskostnad	110 mill	64,8 mill	35,4 mill	31 mill	Amortisering estimatavvik	101 mill	63,2 mill	37,8 mill	23 mill	Sum = årets pensjonskostnad	750 mill	444,3 mill	249,0 mill	194 mill
Brutto pensjonskostnad	906 mill	536,8 mill	306,2 mill	233 mill																									
Avkastning på pensjonsmidler	- 367 mill	- 220,5 mill	- 130,4 mill	- 93 mill																									
Arbeidsgiveravgift og administrasjonskostnad	110 mill	64,8 mill	35,4 mill	31 mill																									
Amortisering estimatavvik	101 mill	63,2 mill	37,8 mill	23 mill																									
Sum = årets pensjonskostnad	750 mill	444,3 mill	249,0 mill	194 mill																									

Vesentlige forhold innen regnskap og revisjon - skjønnsmessige avsetninger

Område	Kommentarer							
Enkelte regnskapsposter er beheftet med usikkerhet. Dette gjelder blant annet avsetninger som må baseres på skjønn . Anvendelse av beste estimat er i samsvar med regnskapsloven, men vi påpeker at endelig oppgjør eller senere revurderinger kan medfører resultateffekter i senere perioder.	<p>► Tabellen nedenfor viser noen av de skjønnsmessige avsetningene som historisk har vært beregnet med stor grad av skjønn. Helseforetakene har stadig forbedret sine systemer som danner grunnlag for målingene og vi har ingen innvendinger mot måten dette er beregnet på. Det er ikke store endringer i avsetningene fra 2008:</p>							
	Helse Bergen		Helse Stavanger		Helse Fonna		Helse Førde	
	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008
Pasienter under behandling	8 mill	9 mill	5 mill	3,9 mill	1,7 mill	1,6 mill	2 mill	2 mill
Overført ferie	- 30 mill	- 33 mill	-11,5 mill	-9,4 mill	-1,3 mill	-2,6 mill	-7 mill	-5 mill
Overført avspassering	- 19 mill	- 18 mill	-12,3 mill	-12,3 mill	-3,2 mill	-3,5 mill	-6 mill	-6 mill
Pasientskade	- 11 mill	- 11 mill	-5,7 mill	-5,7 mill	-3,8 mill	-4,4 mill	-3 mill	-3 mill

Intern kontroll – Helse Bergen

Område	Observasjon
Årsoppgjør	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Generelt har vi bra inntrykk av foretakets intern kontroll i forhold til regnskapsavleggelse. ▶ Regnskapet var ferdig avstemt ved vår ankomst ▶ Kontrolloppstilling ferdig avstemt i løpet av vår revisjon ▶ God overvåkningskontroll av avstemminger ▶ Tidligere stenging av regnskapsbøkene for bokføring på 2009 har medført flere ikke-bokførte resultatposter enn tidligere, men ikke vesentlig i forhold til tallene i årsregnskapet

Intern kontroll – Helse Stavanger

Område	Observasjon	Risikoen og anbefalinger
Årsoppgjør	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Regnskapet var ferdig avstemt ved vår ankomst. ▶ Kontrolloppstilling ferdig avstemt i løpet av vår revisjon. ▶ God overvåkningskontroll av avstemminger, i tillegg til annen persons gjennomgang av vesentligste avstemminger. ▶ Tidligere stenging av regnskapsbøkene for bokføring på 2009 har medført flere noen flere ikke-bokførte resultatposter enn tidligere, men ikke vesentlig forhold til tallene i årsregnskapet ▶ Tidligere stengning av regnskapsbøkene har ikke gitt utslag i dårligere kvalitet.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Enkelte avstemminger kunne i større grad dokumentert vurderinger i tillegg til spesifisering av saldo. ▪ Enkelte konti kunne blitt "ryddet opp" i, slik at de ikke inneholder flere gamle uvesentlige beløp. ▪ Øremerkede midler anbefales en gjennomgang for å se på midler som det ikke har vært bevegelse på i flere år. Vi har fått vite at dette skal bli/blir gjort i løpet av tidlig vår.
Varelager	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Helse Stavanger har gjennom året hatt problemer med korrekt verdi på varelager. I løpet av høsten har innkjøpsavdelingen tatt tak i problemet.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vi anbefaler at det løpende tas gjennomgang av varelagerlister for å kontrollere uvanlige verdier og kvantum for å raskere avdekket slike problemer framover.

Intern kontroll – Helse Fonna

Område	Observasjon	Risikoen og anbefalinger
Årsoppgjør	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Regnskapet var ferdig avstemt ved vår ankomst. ▶ Vi har mottatt ferdig avstemt kontrolloppstilling pr 31.12.09, men avstemmingen viser at foretaket ikke har brukt rene kontoarter ved overføring av oppgavepliktige og avgiftspliktige lønnsarter fra Agresso lønn til regnskapet. ▶ Foretakets avstemming av utestående krav relatert til syke- og fødselspenger viser et avvik på kr 0,8 mill mellom regnskapssystemet og lønnsystemet ▶ Foretaket har ved aktivering av påkostninger foretatt grundige vurderinger med hensyn til om det er noe av de bygningsmassene som må nedskrives. Vi ser imidlertid at dokumentasjonen av de vurderinger som er gjort kunne vært bedre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Enkelte avstemminger/spesifikasjoner av balansepostene i regnskapet kunne i større grad inneholdt en vurdering/beskrivelse av den enkelte post i tillegg til spesifisering av saldo. ▪ Vi anbefaler at foretaket tar i bruk rene kontoarter for registrering av oppgavepliktige og avgiftspliktige lønnsutbetalinger i regnskapet og at det foretas løpende avstemming mellom oppgavepliktige og avgiftspliktige utbetalinger i Agresso lønn og tilhørende konti i regnskapet. ▪ Vi anbefaler foretaket å fullt ut nyttiggjøre seg de muligheter som ligger i Agresso lønn med hensyn til oppfølging av utestående syke- og fødselspengekrav samt å foreta en regelmessig avstemming av utestående krav i Agresso lønn mot regnskapet.
	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Tidligere stengning av regnskapsbøkene har ikke gitt utslag i dårligere kvalitet. 	

Øvrige vesentlige forhold

Område	Kommentarer
Uenighet med ledelsen Vi plikter å informere om ev. uenighet med ledelsen om forhold som vesentlig kan påvirke regnskapet.	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Vi har ikke hatt vanskeligheter i samarbeidet med ledelsen i gjennomføringen av revisjonen ▶ Vi har ingen områder hvor vi er uenige med ledelsen i deres vurderinger
Avdekkede feil Vi skal informere styret og revisjonskomiteen om avdekkede feil, korrigerede eller ikke, som har eller kunne hatt vesentlig effekt på regnskapet.	<ul style="list-style-type: none"> ▶ I Helse Stavanger avdekket vi at foretaket ikke hadde avsatt for en bonusordning til de ulike avdelingene (ikke lønn til enkeltpersoner) på i underkant av 3,5 mill ▶ I Helse Førde er det avsatt 1 mill for lite i avspasering, i tillegg mener vi at brakker i Førde burde vært nedskrevet med ca 2 mill ▶ Utover dette har vi ikke avdekket vesentlige feil i regnskapet, og summen av de feil som er avdekket, er ikke så stor at det får konsekvens for vår revisjonsberetning. ▶ I vår rapportering til styret i 2008 var vår vurdering at det var et betydelig rom for forbedring i den interne kontrollen i Helse Vest IKT. Det er i 2009 gjennomført tiltak som i vesentlig grad har bedret den interne kontrollen i foretaket
Nummererte brev Etter revisorloven er vi pliktig å sende nummerert brev når vi avdekker forhold som er nærmere listet i revisorloven § 5-2	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ingen nummererte brev er sendt i 2009
Revisjonsberetning	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Vi planlegger å utstede en ren revisjonsberetning uten forbehold eller presiseringer

Postboks 8015, NO-4068 Stavanger
Foretaksregisteret: NO 976 389 387 MVA
Tlf.: + 47 51 70 66 00
Fax: + 47 51 70 66 01
www.ey.no
Medlemmer av Den norske Revisorforening

Stavanger, 16 april 2010

Til styret i Helse Vest RHF

Revisorlovens § 4.1 - § 4.7 setter krav til revisors uavhengighet og objektivitet, og vi har som selskapets revisor gjennomgått følgende forhold for å identifisere eventuelle trusler mot vår uavhengighet:

- Andre tjenesteleveranser
- Revisjonsteamets uavhengighet
- Ernst & Youngs uavhengighet

Ernst & Young har i løpet av 2009 levert tjenester som det fremgår av note i årsregnskap.

Vi kjenner ikke til noen forhold mellom Ernst & Young og Helse Vest RHF som etter vår vurdering med rimelighet kan antas å påvirke vår uavhengighet.

Med vennlig hilsen
Ernst & Young AS

Nicolai Homme